

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 4406/19

ע"פ 4411/19

ע"פ 4418/19

ע"פ 4439/19

לפני :
כבוד השופט מ' מזוז
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופט א' שטיין

המערערת ב-ע"פ 4439/19
והמשיבה ב-ע"פ 4406/19 ;
ע"פ 4411/19 ו-ע"פ 4418/19 : מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב 1 ב-ע"פ 4439/19
והמערער ב-ע"פ 4406/19 : יונס סובח

המשיב 2 ב-ע"פ 4439/19
והמערער ב-ע"פ 4418/19 : אחמד סובח

המשיב 3 ב-ע"פ 4439/19
והמערער ב-ע"פ 4411/19 : מוחמד סובח

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
ב-ת"פ 58670-11-18 מיום 14.5.2019 שניתן על ידי כב'
השופט י' ליפשיץ

תאריך הישיבה : כ"ה בתשרי התש"ף (24.10.2019)

בשם המערער ב-ע"פ 4406/19
והמשיב 1 ב-ע"פ 4439/19 : עו"ד כמיל עודה, עו"ד ג'ריס ברהום

בשם המשיבים ב-ע"פ
4411/19 ו- ב-ע"פ 4418/19
והמשיבים ב-ע"פ 4439/19 : עו"ד ליאור דויד; עו"ד טניה שאער ;
עו"ד אניס אמירא מועלם

בשם המשיבה ב-ע"פ
 4406/19 ; ע"פ 4411/19 ו-ע"פ
 4418/19 והמערערת ב-ע"פ
 : 4439/19

עו"ד בת שבע אבגז

בשם שירות המבחן : מר יוסי פולק

פסק-דין

השופט י' אלרון:

1. לפנינו ערעור המדינה (ע"פ 4439/19) על קולת העונש ומנגד ערעור המשיבים על חומרת העונש (ע"פ 4406/19 ; ע"פ 4411/19 ו-ע"פ 4418/19).

בפתח נימוקי המדינה בערעורה על קולת העונש הפנתה לעובדה כי המשיבים הורשעו בביצוע עבירות של חבלה חמורה בנסיבות חמורות ובעבירות בנשק, על רקע סכסוך בין משפחת המתלוננים לבין משפחת המשיבים, ותיארה את המסכת העובדתית בתמצית ולפיה המשיבים 1 ו-2 בע"פ 4439/19 (להלן: המשיב 1 ו-המשיב 2) יחד עם אדם נוסף הצטיידו באקדחים ונסעו ברכב הלוך ושוב מספר פעמים מול המתלונן שעמד ליד ביתו, תוך שהם יורים לעברו מתוך הרכב באקדחים.

המתלונן נפגע בבטנו התחתונה ונזקק לניתוח.

אותה עת, במקום אחר, ירה המשיב 3 בע"פ 4439/19 (להלן: המשיב 3) באקדח לעבר מתלונן נוסף אשר נפגע בירך, ולאחר מכן ירה לעבר אנשים נוספים ולא פגע בהם.

בגין מעשים אלו גזר בית המשפט המחוזי על המשיבים 1-3 עונשים של 42, 50 ו-24 חודשי מאסר בפועל, בהתאמה.

המסכת העובדתית כמתואר בכתב האישום המתוקן

2. על פי העובדות המתוארות בכתב האישום המתוקן ובפסק דינו של בית המשפט המחוזי, בערבו של יום 26.10.2018 התגלע סכסוך בין צעירים מבני משפחת המשיבים לבין צעירים מבני משפחת אבו שנב, אשר התפתח למחרת היום לאיומים הדדיים וקללות.

בעקבות הסכסוך, החליטו חלק מבני משפחת אבו שנב לגשת למשפחת המשיבים על מנת ליישר את ההדורים, וביום 27.10.2018 בסמוך לשעה 19:30, הגיעו ג'מיל אבו שנב וחלק מבניו למפגש בין המשפחות.

כאותה עת, נסע מחמוד – בנו של ג'מיל אבו שנב – יחד עם אשתו ובנו התינוק לכפר.

המשיבים 1 ו-2 ואדם נוסף אשר זהותו אינה ידועה החליטו לפגוע במחמוד והצטיידו מבעוד מועד בשני אקדחים. השלושה המתינו למחמוד בכניסה לכפר ברכבם. משהגיע מחמוד למקום והבחין בהם, החל בנסיעה מהירה לעבר ביתו והשלושה נסעו בעקבותיו, כאשר המשיב 2 נוהג ברכב.

מחמוד הגיע לביתו, החנה את רכבו, ירד ממנו וניגש לעבר הכביש הראשי.

או אז חלפו השלושה על פניו, ירו לעברו מתוך רכבם באמצעות האקדחים עימם הצטיידו מראש, התרחקו מעט מהמקום – ואז שבו לכיוון ביתו וירו לעברו שוב.

השלושה חזרו על מעשים אלו פעם נוספת, ולאחר שירו לעבר מחמוד בפעם השלישית המשיכו בנסיעתם.

זמן קצר לאחר מכן המשיב 1 יצא מהרכב כשהוא חמוש באקדח. אחד מתושבי הכפר שהבחין בו ביקש ממנו כי יחדל ממעשיו, אולם המשיב 1 ענה כי הוא רוצה "לפגוע בהם", לשון כתב האישום – וחזר לרכב.

השלושה נסעו שוב לכיוון ביתו של מחמוד וירו באוויר לכיוונו, זו הפעם הרביעית, תוך שאחד הקליעים פגע בבטנו – ונמלטו מהמקום.

כתוצאה מהירי, מחמוד פונה ואושפז בבית החולים למשך כשבוע, שם עבר ניתוח אשר במהלכו נכרתו כ-20 ס"מ מהמעי הדק, והקליע – אשר נמצא באגן – הוצא מגופו.

3. עוד תואר בכתב האישום המתוקן כי בעקבות הירי נשמעו צרחות מכיוון ביתו של ג'מיל. הנוכחים במפגש ה-"סולחה" רצו אל עבר הבית, וביניהם המשיב 3, אשר נשא בכיס חולצתו אקדח טעון.

במהלך ריצתו, נאמר למשיב 3 כי אחיו נפגע ונדרס. בשלב זה שלף המשיב 3 את האקדח, וירה בירכו של ג'מיל שרץ בסמוך אליו, כמו גם לעבר אחיו ואחינו של ג'מיל, אך לא פגע בהם. כתוצאה מהירי, ג'מיל אושפז בבית החולים למשך כשבוע לצורך קבלת טיפול רפואי.

בתום אירועי הירי נמלטו המשיבים מהכפר, והסגירו עצמם למשטרה רק בחלוף כשבוע, ביום 1.11.2018.

פסק דינו של בית המשפט המחוזי

4. בהכרעת דינו מיום 14.3.2019, הרשיע בית המשפט המחוזי את המשיבים 1 ו-2 על פי הודאתם בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 335, 333(א)(1), 333(א)(2) ו-29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) ובעבירה של נשיאה והובלת נשק לפי סעיף 144(ב) וסעיף 29.

המשיב 3 הורשע אף הוא על פי הודאתו בעבירה של גרימת חבלה חמורה בנסיבות מחמירות לפי סעיפים 335 ו-333(א)(1) לחוק; בעבירה של נשיאה והובלת נשק לפי סעיפים 144(ב) ו-29 לחוק; ובעבירה של ירי מנשק חם לפי סעיף 340(ב)(2) לחוק.

5. בגזר דינו מיום 14.5.2019 הדגיש בית המשפט המחוזי את חומרת מעשי המשיבים אשר פנו "לדרכים אלימות כ'פתרון' ליישוב סכסוכים" והחזיקו בכלי נשק בלתי חוקיים.

עוד נקבע כי העובדה שכלי הנשק אשר באמצעותם בוצע הירי בשני האירועים לא נמסרו לידי רשויות החוק מלמדת אף היא על חומרת המעשים.

בהתייחס למעשיהם של המשיבים 1 ו-2, נקבע כי חומרתם מתעצמת נוכח התכנון שקדם לאירועים, תוך שהצטיידו מראש בשני אקדחים וארבו למחמוד בכניסה לכפר; ולאור העובדה שירו לעברו בארבע הזדמנויות שונות, חרף בקשת אחד מתושבי הכפר כי יחדלו ממעשיהם.

מנגד, ציין בית המשפט המחוזי כי "נותרה עמימות עובדתית" באשר לזהות האדם מבין יושבי הרכב אשר ביצע את הירי.

6. אשר לירי שביצע המשיב 3 לעבר ג'מיל ובני משפחתו, צוין כי אירוע זה, "חרף חומרתו, הוא קל באופן משמעותי מהראשון". זאת, בין היתר מאחר שלא ניתן ללמוד מעובדות כתב האישום המתוקן כי קדם תכנון לירי, ומאחר שניתן לפרשו כך שהירי בוצע לעבר רגליהם של ג'מיל, אחיו ואחיינו – ולא אל עבר איבריהם החיוניים.

לנוכח שיקולים אלו ולאור מדיניות הענישה הנוהגת כלפי העבירות בהן הורשעו המשיבים, נקבע כי מתחם העונש ההולם את מעשיהם של המשיבים 1 ו-2 נע בין שלוש וחצי לשבע שנות מאסר בפועל; וכי מתחם העונש ההולם את מעשיו של המשיב 3 נע בין שנתיים לארבע שנות מאסר.

7. בקביעת עונשיהם של המשיבים בתוך מתחמי ענישה אלו נשקלה לקולא העובדה כי המשפחות הגיעו ל"הסכם סולחה" ובכך יש ביטוי ל"קבלת אחריות של ממש על מעשיהם".

כמו כן, נקבע כי לנוכח הסכמות הצדדים במסגרת ה-"סולחה", אין מקום להשית פיצוי או קנס על המשיבים, שכן יהיה בכך כדי "להכביד" עליהם ועל משפחותיהם.

בנוסף שקל בית המשפט לקולא את העובדה כי המשיבים הודו במיוחס להם בשלב מוקדם של ההליך ואת נסיבותיהם האישיות.

בהקשר זה צוין כי יש להבחין בין המשיב 1 – אשר נעדר עבר פלילי לחובתו – לבין המשיב 2, שהורשע בעבר בביצוע עבירות סמים ונדון לשנת מאסר בפועל. אשר למשיב 3, נקבע כי אין לשקול לחובתו את עברו הפלילי הכולל הרשעה בעבירות אלימות זאת היות וחלפו מאז הרשעתו זו כ-9 שנים.

8. לאור מכלול שיקולים אלו, גזר בית המשפט המחוזי על המשיבים עונשים כדלקמן:

על המשיב 1 נגזרו 42 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "פשע" למשך 3 שנים; ו-6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "עוון" למשך 3 שנים.

על המשיב 2 נגזרו 50 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "פשע" למשך 3 שנים; ו-6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "עוון" למשך 3 שנים.

לבסוף, על המשיב 3 נגזרו 2 שנות מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "פשע" למשך 3 שנים; ו-6 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירות אלימות או נשק מסוג "עוון" למשך 3 שנים.

הערעורים על גזר הדין

9. בערעורה, טוענת המדינה בין היתר כי העונשים אשר נגזרו על המשיבים אינם משקפים כהלכה את הצורך בהרתעתם ובהרתעת עבריינים פוטנציאליים אחרים משימוש בנשק, וכי ענישתם אף אינה עולה בקנה אחד עם מסוכנותם כפי שזו כאמור משתקפת במעשיהם ובתסקירי שירות המבחן. בהקשר זה, הדגישו באי-כוח המדינה את הצורך בהחמרה בענישה בגין אירועי אלימות הכוללים שימוש בנשק חם.

לטענת המדינה, מעשיהם של המשיבים מצדיקים מתחם ענישה חמור מהמתחמים שקבע בבית המשפט המחוזי, כך שינוע בין 6 ל-10 שנות מאסר בפועל.

10. בהתייחס למשיבים 1 ו-2 נטען כי אין מקום להתחשב לקולא ב"עמימות העובדתית" באשר לשאלה מי מבין נוסעי הרכב ביצע את הירי.

נטען כי השניים נושאים באחריות משותפת ומלאה למעשים ביחד עם האדם הנוסף אשר היה עימם ברכב; וכי יש בעובדה שהצטיידו מראש בנשק וירו במספר הזדמנויות שונות אל עבר מחמוד כדי ללמד כי מדובר באירוע שתוכנן ובוצע על-ידי כולם יחד, ולא במעשה ספונטאני של אחד מהם בלבד.

11. אשר למשיב 3, נטען כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר קבע כי מדובר באירוע קל משמעותית מהאירוע הראשון וכאשר קבע כי ביצוע המעשים על-ידו מתוך "סערת רגשות" מהווה שיקול להקלה בעונשו.

לשיטת באי-כוח המדינה, "מדובר בירי שהוא חיסול חשבונות לכל דבר ועניין" המצדיק ענישה מחמירה ומרתיעה.

כמו כן, נטען כי העובדה שהמשיב 3 ביצע את הירי אל עבר שלושה אנשים שונים בזה אחר זה מלמדת, כלשון נימוקי הערעור, על "אדישות מוחלטת לחיי אדם ועל נכונות להשתמש בנשק ולפגוע באחרים ללא הצדקה".

משכך, ולנוכח העובדה כי המשיבים לא הסגירו לידי רשויות האכיפה את האקדחים אשר שימשו אותם בביצוע הירי – נטען כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר נתן משקל של ממש להודייתם במיוחס להם ולקבלת האחריות על מעשיהם, וכי יש להחמיר בעונשם של המשיבים "החמרה ניכרת".

12. מנגד, לטענת המשיבים העונשים אשר הושטו עליהם חורגים לחומרה ממדיניות הענישה הנוהגת, באופן המצדיק הקלה בעונשיהם.

זאת, בין היתר נוכח "הסכם סולחה" שנערך בין המשפחות הכולל לטענתם תשלום פיצוי כספי, אשר יש בו כדי לצמצם את הפגיעה שגרמו המשיבים לביטחון הציבור, ועשוי למנוע אירועים אלימים נוספים בעתיד.

13. כל אחד מהמשיבים הוסיף וטען כי יש להקל בעונשו לאור נסיבותיו האישיות וחלקו בביצוע העבירות.

לטענת המשיב 1, בית המשפט המחוזי לא העניק משקל מספק לנסיבותיו האישיות, ובפרט, להיעדר עבר פלילי לחובתו.

המשיב 2 טוען כי חלקו בביצוע המעשים קטן משל המשיב 1, אשר פעל כהגדרתו כ-"זרוע המבצעת", הרוח החיה והדומיננטית באירוע; וכי משכך שגה בית המשפט המחוזי כאשר החמיר בעונשו ביחס לעונש שהושת על המשיב 1.

לטענת המשיב 3 יש להקל עימו מאחר ש"איבד את עשתונותיו" לאחר שנמסר לו כי אחיו "נפגע על-ידי משפחת המתלוננים", ועל כן "חשש מפני פגיעה נוספת בו ובמשפחתו שהיו עמו בסולחה והרגיש צורך להתגונן ולגונן". לעניין זה אף נטען כי התנהגותו "הייתה קרובה במהותה לתנאי הסייג של הגנה עצמית", ויש להתחשב בכך בקביעת עונשו.

14. אקדים ואומר כבר בפתח הדברים כי אני סבור כי דין ערעור המדינה להתקבל, ואילו דין ערעורם של המשיבים – להידחות.

15. אמנם, נקודת המוצא בדיון שלפנינו היא כי אין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין; וכי בית המשפט ייטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית וכולטת בגזר הדין (ראו למשל: ע"פ 105/17 זיתוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 2 לחוות דעתי (26.12.2017)).

אולם, לעיתים מדיניות הענישה הנוהגת ביחס לעבירה מסוימת אינה מספקת, ועל בית המשפט להורות על החמרה בענישה על מנת לקדם ולהגן על הערכים אשר ביסודה, ובכך לבלום את נפיצותן של עבירות מסוימות ההופכות ל"מכת מדינה", ולתת ביטוי לחומרה שיש לייחס להן.

המקרה שלפנינו נמנה לטעמי עם אותם מקרים חריגים אשר בהם נדרשת התערבותו של בית משפט זה בשבתו כערכאת ערעור, וזאת לנוכח מדיניות הענישה המחמירה אשר יש לנקוט כלפי עבירות הכוללות שימוש בנשק חם כאמצעי ליישוב סכסוכים.

16. השימוש בנשק חם ככלי ליישוב סכסוכים הפך לרעה חולה, וכמעשה של יום ביומו גובה חיי אדם ולעיתים אף את חייהם של חפים מפשע אשר כל חטאם היה כי התהלכו באותה עת ברחובה של עיר. בשנים האחרונות אף חלה עליה מתמדת במספר אירועי הירי המדווחים למשטרה (ראו למשל: דו"ח מבקר המדינה התמודדות משטרת ישראל עם החזקת אמצעי לחימה לא חוקיים ואירועי ירי ביישובי החברה הערבית וביישובים מעורבים 28 (2018)).

על רקע המציאות אותה אנו חווים למרבה הצער מדי יום, אנו עדים לקריאה ציבורית נרגשת להגברת האכיפה כלפי עבירות נשק – ולהחמרה במדיניות הענישה הנוהגת.

17. בית משפט זה לא נותר אדיש למול השימוש הגובר בנשק חם, והדגיש לא אחת את הצורך בענישה מחמירה ומרתיעה כלפי השימוש בו לשם פתרון סכסוכים. זאת במיוחד כאשר השימוש בו נעשה בסביבת בתי מגורים. כך למשל, בעניין עמאש צוין כי:

”רבות נאמר ונכתב על הרעה החולה הפוקדת את מקומותינו ומותירה חלל והרס, היא התופעה של שימוש בנשק חם ברחובה של עיר, גם בשל סכסוכים בעניינים של מה בכך. בית משפט זה חזר והתריע מפני התפשטות התופעה, וקבע באופן ברור כי יש להילחם בה ולמגרה באופן הנחרץ ביותר” (ע”פ 32/14 עמאש נ’ מדינת ישראל, בפסקה 20 (17.9.2015); ראו גם: ע”פ 4611/18 נאסר נ’ מדינת ישראל, בפסקה 5 (10.3.2019); ע”פ 5015/15 מדינת ישראל נ’ ריאן, בפסקה 12 (29.3.2016)).

דברים אלו אף באו לידי ביטוי לאחרונה בדברי הנשיאה א’ חיות בטקס פתיחת שנת המשפט הנוכחית של לשכת עורכי הדין בנצרת:

”מערכת בתי המשפט משקיעה מאמצים רבים בתחום זה, ובית המשפט העליון התווה וממשיך להתוות הלכות לאורך השנים כאשר לרמת הענישה ההולמת את החומרה היתרה הגלומה בביצוע עבירות בנשק ובאשר לביטוי העונשי ההולם המתחייב מכך”.

בהתאם לכך ולנוכח ריבוי מקרי הירי, יש לנקוט במדיניות ענישה מחמירה כלפי ביצוע עבירות החזקת נשק שלא כדין, ועל אחת כמה וכמה שימוש בנשק חם ופציעתם של קורבנות שונים עקב כך.

הצורך במדיניות ענישה מחמירה נחוץ במיוחד כאשר השימוש בנשק גורר פגיעה בגוף ובנפש, וכאשר מבצעי העבירות אינם מוסרים את כלי הנשק לידי רשויות החוק – ובכך מוסיפים לפגוע בביטחון הציבור וקיים חשש תמידי לשימוש עברייני חוזר בנשק זה, כמו גם להגעתו של נשק זה לגורמים עויינים ובכללם גורמי טרור.

נמצא אפוא כי בנסיבות דהיום, ראוי ונכון להחמיר את מדיניות הענישה הנוהגת, זאת בין היתר על מנת להרתיע עבריינים פוטנציאליים משימוש בו כאמצעי ליישוב סכסוכים.

18. במקרה דנן, שלושת המשיבים עשו שימוש בנשק חם על רקע סכסוך משפחתי מר, אשר יושב רק לאחר קרות האירועים האלימים המתוארים בכתב האישום המתוקן, בסופם נפגעו שני בני אדם, אב ובנו.

לא ניתן להשלים עם התנהגותם חסרת המעצורים של המשיבים, אשר עשו דין לעצמם וביקשו להראות את נחת זרועם בפני בני המשפחה עמה היו מסוכסכים, תוך שירו לעברם בנשק חם, פגעו בבטנו התחתונה של האחד ובירכו של האחר, וכל זאת בעיצומה של פגישה אשר כל תכליתה יישוב ההדורים בין הצדדים.

מסכת עובדתית דומה תוארה על ידי חברי השופט מ' מזוז בע"פ 5860/14 לביא נ' מדינת ישראל (6.3.2016):

”אירוע זה נראה כלקוח מסרט גנגסטרים הוליוודי, ועל בית המשפט מוטלת החובה להעביר מסר ברור בדבר חומרת התופעה והמעשים על ידי השתת ענישה מחמירה ומרתיעה על מנת למנוע את הפיכת המרחב הציבורי לשדה קרב ואת חייהם של עוברי האורח להפקר” (שם, בפסקה 11).

דברים אלו יפים אף לענייננו.

19. התכנון אשר קדם למעשיהם של המשיבים 1 ו-2, והאופן שבו ביצעו את הירי לעבר קורבנם, כמו גם הקלות אשר בה ביצע המשיב 3 את הירי לעבר ג'מיל ושני בני משפחתו זמן קצר לאחר שנפגשו על מנת לפתור את הסכסוך בין בני המשפחות, מהווים אף הם נסיבות מחמירות למעשיהם.

אם לא די בכך, המשיבים נמנעים מלהסגיר את נשקיהם לידי רשויות החוק – ובכך מסבים פגיעה חמורה ומתמשכת בביטחון הציבור.

מעשים חמורים אלו מצדיקים ענישה מחמירה ומרתיעה, החורגת מהעונשים שגזר בית המשפט המחוזי על המשיבים.

20. בית המשפט המחוזי הקל כאמור בעונשיהם של השלושה בין היתר על רקע קיומה של ”סולחה” בין בני משפחותיהם אשר התגבשה לאחר האירוע. זאת, הן בשל האפשרות כי הסכמות בני המשפחות ימנעו אירועים אלימים נוספים בעתיד; והן מאחר

שיש בהסכמות אלה בצירוף הודאת המשיבים כדי לבטא נטילת אחריות ממשית על מעשיהם.

אולם לטעמי, במקרה דנן אין בעצם קיומה של "סולחה" בין בני המשפחות כדי להצדיק הקלה משמעותית בעונשי המשיבים.

21. כפי שקבעתי בהקשר אחר, "הסכמי 'סולחה' הנערכים לא אחת בין משפחות המתלונן או נפגע העבירה, לבין משפחת הנאשם – נעשים לעיתים שלא בידיעתו או על דעתו" (ע"פ 2127/17 עלוש נ' מדינת ישראל, בפסקה 40 (28.2.2018)). ממילא קיים קושי של ממש לקבוע כי קיומה של "סולחה" מלמד על נטילת אחריות ממשית מצד מבצעי העבירות עצמם (ראו והשוו גם: בש"פ 1966/19 מדינת ישראל נ' אבו עראר, בפסקה 17 (24.3.3019)).

22. זאת ועוד, אין בידי לקבל את קביעת בית המשפט המחוזי אשר לפיה "די לנו" אם יהיה בהסכם ה-"סולחה" כדי למנוע אירועי אלימות עתידיים, וכי לנוכח מטרה צופה פני עתיד זו והרצון כי הצדדים יישבו את ההדורים יש מקום להקל בענישה.

כפי שצינתי בעבר, איני סבור כי יש בעצם יישוב הסכסוך בין הצדדים כדי מיצוי האינטרס הציבורי שבהרתעת הרבים מפני ביצוע מעשים דומים (ת"פ (מחוזי חי') 3125/04 מדינת ישראל נ' בן זיאד (23.6.2005)), והוא אינו מאיין את הצורך כי מבצעי העבירה ייתנו את הדין על מעשיהם (ראו גם: ע"פ 6493/05 מוסא נ' מדינת ישראל, בפסקה 2 (22.2.2006)).

מתן גושפנקה ל"סולחות" כמעין "מרכיב משלים" לדרכי הענישה הקבועים בדין, יש בו כדי להוות מעין הפרטה פסולה של ההליך הפלילי. לא זו בלבד שאין במעורר ההסכמות בין משפחת העבריין לבין משפחת הקורבן כדי להוות חלופה לדין הפלילי, אלא שהשלמה עם מעגל אלימות הכולל שימוש בנשק חם בטרם הצדדים פועלים ליישוב מחלוקותיהם "בדרכי שלום" חותר תחת יסודות הדין הפלילי. איתותה של מערכת המשפט כי "סולחה" עשויה להביא להקלה משמעותית בעונשו של העבריין מחליש את ההרתעה מפני ביצוע עבירות וחושף את קורבן העבירה ואת משפחתו ללחצים פסולים.

משכך, דעתי היא כי יש ליתן משקל מוגבל בלבד לקיומה של "סולחה" בין הצדדים (ראו גם: ע"פ 9168/18 קשור נ' מדינת ישראל, בפסקה 12 (26.2.2019)).

23. הדבר נכון במיוחד בנסיבות המקרה דנן.

החלטת המשיבים שלא למסור את נשקיהם מלמדת כי לא הפנימו את חומרת מעשיהם וכי חרטתם מסויגת ואינה שלמה. זאת, שהרי כלי הנשק נותרו זמינים ועלולים לשמש לביצוע עבירות דומות בעתיד – בין אם על ידם ובין אם על-ידי אחרים.

משפגיעת המשיבים בביטחון הציבור נמשכת, איני סבור כי יש בהודאתם כדי לבטא חרטה כנה על מעשיהם. תמיכה למסקנה זו נמצאת אף בתסקירי שירות המבחן ובתסקירים המשלימים אשר הוגשו לעיוננו, בהם צוין כי כל אחד מהמשיבים התקשה ליטול אחריות בגין מעשיו ולהפנים את החומרה הגלומה בהם.

24. לנוכח מכלול שיקולים אלו ולאור חומרת מעשי המשיבים, אני סבור כי דין ערעור המדינה על קולת העונש להתקבל, ואילו דין הערעורים על חומרת העונש להידחות.

בשים לב לכך שכאמור אין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין, ולכך שעל החמרה במדיניות הענישה להתבצע באופן הדרגתי, אציע לחבריי לקבל את ערעור המדינה ולהחמיר בעונשיהם כדלקמן:

המשיב 1, יונס סובח, ירצה 5 שנות מאסר בפועל תחת 42 חודשי מאסר בפועל שגזר עליו בית המשפט המחוזי; והמשיב 2, אחמד סובח, ירצה 6 שנות מאסר בפועל תחת 50 חודשי מאסר בפועל שגזר עליו בית המשפט המחוזי; ועל המשיב 3 לרצות 3.5 שנות מאסר בפועל תחת 24 חודשי מאסר בפועל שגזר עליו בית המשפט המחוזי.

יתר רכיבי הענישה יותרו על כנם.

ש ו פ ט

השופט מ' מזוז:

אני מסכים לפסק דינו של חברי השופט י' אלרון, ואוסיף אך הערה משלימה קצרה.

התופעה של החזקת נשק שלא כדין על ידי אזרחים מהווה איום על שלום הציבור ועל הסדר הציבורי. היא התשתית ו"הגורם בלעדיו איין" (causa sine qua non) למגוון רחב של עבירות, החל בעבירות איומים ושוד מזוין, המשך בעבירות גרימת חבלה חמורה וכלה בעבירות המתה. לעתים קרובות הנשק הבלתי חוקי נרכש מלכתחילה למטרות עבירה, ואף אם הנשק נרכש למטרות "הגנה עצמית", הזמינות של הנשק מעודדת את השימוש בו לביצוע עבירות שונות ולחרפת תוצאותיהן.

על כן, המאבק בתופעות האלימות החמורות בחברה הישראלית בהן נעשה שימוש בנשק מחייב, מעבר למאמץ "לשים יד" על כלי הנשק הבלתי חוקיים הרבים שבידי הציבור, גם ענישה מחמירה ומרתיעה בעבירות נשק, לרבות על עצם החזקה או רכישה שלא כדין של נשק. אזכיר כי המחוקק ביטא את גישתו המחמירה לתופעה זו כאשר קבע עונשים מחמירים של 7 שנות מאסר על רכישה או החזקה של נשק בלא רשות על פי דין, 10 שנות מאסר על נשיאה או הובלה של נשק בלא רשות על פי דין, ו- 15 שנות מאסר על ייצור, יבוא או סחר בנשק בלא רשות על פי דין (סעיף 144 לחוק העונשין, התשל"ז-1977); זאת אף בלא שנעשה בנשק שימוש לביצוע עבירה נוספת.

ביעור תופעת החזקת כלי נשק בלתי חוקיים הוא אפוא אינטרס ציבורי מהמעלה הראשונה ותנאי הכרחי למאבק בתופעות הפשיעה האלימה לסוגיה הרווחות במקומותינו, בבחינת "ייבוש הביצה" המשמשת ערס לגידולן של תופעות אלה. מהלך כזה מחייב הירתמות גם של בתי המשפט, על ידי ענישה מחמירה ומרתיעה לעבירות נשק בלתי חוקי באשר הן, וכל שכן מקום שנעשה בנשק כזה שימוש בביצוע עבירות אלימות לסוגיהן.

ש ו פ ט

השופט א' שטיין:

אני מצטרף לחוות דעתו של חברי השופט י' אלרון ולהערותיו של חברי השופט

מ' מזוז.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן ביום, ז' בחשון התש"פ (5.11.2019).

תוקן היום, כ"א בחשון התש"פ (19.11.2019).

שופט

שופט

שופט